

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОЄКТ ЖУРНАЛУ ПРО УКРАЇНСЬКУ
АВТЕНТИКУ «ВІННИЦЬКІ РЕМЕСЛА»**

Студентки IV курсу 4 Ж групи
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань 06 *Журналістика*
Спеціальності 061 *Журналістика*
Ступеня вищої освіти *бакалавра*
Шпачинської Юлії Олексіївни

Науковий керівник: Гандзюк В.О.,
доцент, кандидат наук із соціальних
комунікацій

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Шпачинська Ю. О. Концептуальний проєкт журналу про українську автентичну «Вінницькі ремесла». Спеціальність 061 Журналістика. ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2024.

Висвітлення народного прикладного мистецтва в журналах та інших медіа відіграє важливу роль у збереженні та просуванні традицій в сучасному світі. Ремесла мають велике культурне, історичне та економічне значення. Вони втілюють в собі унікальні техніки, мистецтво та культурні цінності, що передаються з покоління в покоління.

Журнал «Вінницькі ремесла» присвячений дослідженню та популяризації традиційних промислів Вінницької області. Основна мета проєкту – висвітлення культурної спадщини регіону через призму ручної праці та ремісничої творчості, яка має багатовікові традиції. Видання є важливим ресурсом для всіх, хто підтримує традиційну культуру і прагне забезпечити її актуальність в сучасному світі.

Ключові слова: Вінниччина, ремесло, традиції, народне мистецтво, культурна спадщина.

ANNOTATION

Shpachynska Y. O. «Vinnytsia Crafts» magazine. Specialty 061 Journalism. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 2024.

The coverage of folk applied arts in magazines and other media plays a crucial role in preserving and promoting traditions in the modern world. Crafts hold significant cultural, historical, and economic importance. They embody unique techniques, art, and cultural values passed down through generations.

The «Vinnytsia Crafts» magazine is dedicated to the study and popularization of traditional crafts of the Vinnytsia region. The primary goal of the project is to highlight the region's cultural heritage through the lens of manual labor and craftsmanship, which has centuries-old traditions. The publication is an essential resource for everyone who supports traditional culture, striving to ensure its relevance in today's world.

Key words: Vinnytsia region, crafts, traditions, folk art, cultural heritage.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	5
1.1. Теоретична база.....	5
1.2. Обґрунтування проєкту.....	10
1.3. Мета роботи.....	11
1.4. Джерела фактів.....	11
1.5. Технічні і програмні засоби.....	11
1.6. Сфера застосування.....	12
 II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЖУРНАЛУ ПРО УКРАЇНСЬКУ АВТЕНТИКУ «ВІННИЦЬКІ РЕМЕСЛА».....	 13
2.1. Структура.....	13
2.2. Обсяг видання.....	14
2.3. Дизайн та верстка.....	14
2.4. Ідейно-смісловий задум.....	15
2.5. Специфіка аудиторії.....	15
 III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	 16
 IV. МАКЕТ ЖУРНАЛУ «ВІННИЦЬКІ РЕМЕСЛА».....	 19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Традиційні народні промисли є не лише важливою частиною культурної спадщини, але й ключовим елементом економічного та соціального розвитку. Вони передають традиції, навички та мистецтво з покоління в покоління, і зберігають унікальний характер кожного регіону. Однак сучасні технології та глобальна диджиталізація вносять зміни у способи виробництва, що ставить існування традиційних ремесел під загрозу.

Народне прикладне мистецтво відіграє критичну роль у збереженні традицій та унікальності культурного спадку. Кожен виріб, створений ремісником, не лише відображає його вміння, але й містить у собі духовні елементи, які доповнюють національний код. Такі витвори стають не тільки предметами побуту чи прикрасами, вони також втілюють у собі символіку, легенди та історії, що розповідають про традиції та життя народу.

Вінниччина, як і всі інші регіони України, має власне різноманіття народних промислів, які є важливою складовою культурного доробку та спадщини. Традиційні ремесла Поділля мають довгу історію та глибокі корені, що сягають глибоко в минуле.

Науковиця О. Ющенко у своєму етнографічному дослідженні стверджує, що в XIX–XX столітті найпоширенішими кустарними промислами Подільської губернії були: гончарство, ткацтво, килимарство, вишивка, кушнірство, шевство (або чоботарство), вичинка шкіри, обробка каменю та дерева [19, с. 95]. Можна припустити, що до цього часу їх існувало набагато більше, але брак досліджень цієї теми не дозволяє нам створити повний перелік усіх промислів, які існували на цій території.

Найбільш поширеним промислом Поділля було гончарство. Ще зі стародавніх часів це ремесло не лише забезпечувало населення необхідним посудом та предметами побуту, а й ставало важливим елементом місцевої культури. Л. Мельничук у своїй науковій роботі стверджує, що станом на 1849

рік осередками гончарної справи в губернії були три повіти – Летичівський (сучасна Хмельницька область), Літинський та Гайсинський (Вінницька область). Водночас науковиця наголошує на тому, що через відсутність в статистичних описах об'єктивної інформації відомості часто узагальнювались, а цифри з року в рік повторювались [13, с. 23].

Сьогодні гончарство досі залишається на перших сходинках в переліку популярних ремесел, але його роль та значення зазнали істотних змін. Якщо раніше воно було невід'ємною частиною побуту та економічних відносин, то тепер це питання культури та творчого самовираження. Такого перетворення зазнали і всі інші традиційні промисли. Однак в цьому варто вбачати лише позитивні сторони, оскільки сьогодні ремесла – не господарська потреба, а важливий елемент мистецького життя [12].

Протягом всієї історії регіону народна творчість проходила через різні етапи свого існування: від розквіту до економічних криз та тоталітаризму, що спричиняв найгірший вплив на національні прояви. Проте завдяки наполегливості та таланту ремісників традиційне мистецтво Вінниччини залишалось практично незмінним.

Сьогодні прикладна творчість Вінницької області відзначається активною еволюцією та адаптацією до сучасних умов. Більшість народних промислів продовжує розвиватися, впроваджуючи нові технології та інновації, щоб відповідати потребам та побажанням споживачів. Однак, незважаючи на виклики сучасності, майстри продовжують наслідувати давні традиції та неабияк цінують культурний спадок своїх попередників.

Окрім збереження народних ремесел важливою є і їх популяризація. Різноманітні медійні платформи допомагають донести до широкої аудиторії значення та важливість народної творчості. Розповіді про майстрів, їхні роботи та творчі процеси стимулюють інтерес до прикладного мистецтва, що сприяє його розвитку та привертає нових поціновувачів. Різні види медіа можуть поширювати інтерв'ю з майстрами, репортажі з майстер-класів, а також створювати документальні фільми про історію та розвиток промислів.

Важливість медіа у висвітленні та популяризації народної творчості підтверджує науковиця Н. Литвинчук, яка у своїй науковій роботі стверджує, що «різні засоби масової інформації відіграють значну роль у справі пропагування місцевих промислів» [9, с. 355]. Завдяки активному використанню медіа, зокрема телебачення, радіо, друкованих та інтернет-видань, можна ефективно привернути увагу суспільства до культурного спадку регіону та всієї країни.

З огляду на ефективність висвітлення прикладного мистецтва, з-поміж усіх інформаційних засобів варто виділити друковані видання, а саме – журнальну періодику. Завдяки високоякісним зображенням, детальним описам та різножанровим матеріалам вона здатна глибоко передати історію, естетику та технічні аспекти народних ремесел.

В цьому питанні друковані видання мають свої переваги в порівнянні з іншими медіа. По-перше, журнали надають можливість зосередженого та неквапливого читання. Крім цього, сам процес перегляду журнальних сторінок викликає в читача естетичне задоволення. По-друге, друкований формат видання забезпечує його доступність та надає можливість зберігання та колекціонування, що є поширеним явищем серед поціновувачів мистецтва [1].

Журнальна періодика має довгу історію та посідає важливе місце в медіапросторі. Вона охоплює широкий спектр тем: від моди та мистецтва до науки, техніки, політики та бізнесу. Однією з ключових характеристик журналу є його структура. Кожен випуск зазвичай складається з низки статей, інтерв'ю, репортажів та оглядів, які об'єднані спільною темою. Це забезпечує глибоке та всебічне висвітлення обраної тематики і дозволяє читачам отримати не лише певну інформацію, а й аналітичні висновки та експертні думки.

Говорячи про мистецькі журнали, важливо зазначити їхню особливу роль в культурному середовищі. Ці видання не тільки інформують про сучасні тенденції у світі мистецтва, але й створюють простір для дискусій, критики та аналізу. Крім того, вони часто виконують важливу функцію популяризації мистецтва, роблячи його доступним та зрозумілим для широкої аудиторії.

Ще однією важливою функцією культурологічних журналів є підтримка та стимулювання творчості. В таких виданнях часто публікують інтерв'ю з відомими художниками, розповідають про їхній шлях та досягнення, надихаючи молодих талантів. Завдяки мистецькій періодиці також можна організовувати різноманітні конкурси та виставки для митців різних напрямків, що сприятиме обміну досвідом та взаємному натхненню.

У своїй праці науковиця М. Глушко стверджує, що окрім репрезентації культурно-мистецьких тем художні журнали розвивають аналітичне та образне мислення, суттєво вдосконалюють ерудицію людини, а також створюють умови для самовдосконалення. Водночас вона підкреслює те, що «мистецька преса стає своєрідною платформою для розвитку мистецтва й виконує функцію вікна в окремий аспект реальності» [3, с. 47].

Ще однією важливою перевагою друкованих видань є їхня здатність ставати об'єктом уваги та дослідження для істориків, краєзнавців та інших науковців. Такі журнали стають цінним джерелом для розуміння та вивчення культурної спадщини різних регіонів. Завдяки збереженню інформації в них можна відстежити еволюцію культурних та соціальних тенденцій протягом років та десятиліть. Аналіз змін у змісті, темах та підходах до обробки матеріалу дозволяє вченим розуміти динаміку культурного розвитку та вплив зовнішніх чинників на формування суспільства.

Сьогодні в Україні спостерігається брак спеціалізованої журнальної періодици, яка була б присвячена народному прикладному мистецтву. Наразі доводиться вести мову лише про інтернет-видання, які частково висвітлюють тему народної творчості. Таким прикладом може слугувати науково-популярний журнал «Локальна історія», який зосереджується на дослідженні різних регіонів України, зокрема на їхніх культурних аспектах, де подеколи можна прослідкувати мотиви прикладної творчості. Сюди можна віднести такі публікації видання: «Вишивка Східного Поділля», «Гуцульська вишивка початку ХХ століття», «Розписи подільських хат початку ХХ століття» та інші [10].

Говорячи про друковані мистецькі видання, варто згадати журнал «Українська культура», який вважається одним із найстаріших культурологічних журналів в Україні. Наразі важко з'ясувати, чи функціонує він взагалі, але в деяких соціальних мережах продовжує свою активність. У 2020 році в своїй рецензії науковець та видавець М. Тимошик написав: «Цей часопис можна віднести до не чисельної когорти тих українських періодичних видань, які, наперекір різним суспільно-політичним і економічним обставинам, виявилися довгожителами» [17, с. 194]. Ці слова дають надію на те, що попри різноманітні негативні чинники видання все ж відновить свою діяльність та сприятиме появі нової мистецької періодици.

Існування та поширення таких журналів ускладнене багатьма факторами. Варто виокремити найголовніші:

1. Глобальна диджиталізація. Для отримання інформації багато читачів переходить до онлайн-джерел, що суттєво знижує попит на друковані видання та призводить до зменшення обсягів продажів та підписок.

2. Економічні труднощі. Висока вартість друку та інших послуг є найбільш обтяжливим фактором, що змушує більшість видань виходити з ринку.

3. Відсутність державної підтримки та фінансування. Недостатня увага з боку держави обмежує можливості розвитку та експериментів, що врешті призводить до занепаду друкованої періодици.

Сьогодні у відповідь на практичну бездіяльність влади у цьому питанні громадськість часто переймає ініціативу на себе. Волонтерські проекти, краудфандинг та самвидав є чи не єдиними ефективними способами поширення різноманітних мистецьких видань. Такі форми громадської активності не лише дозволяють митцям реалізовувати свої творчі задуми, а й активно залучають до цього процесу широке коло креативних людей.

Найпопулярнішим способом наразі є самвидав. Такий формат проекту надає митцям повний контроль над процесом: вони можуть визначати власні терміни, дизайн і цінову політику, що дає їм велику свободу в самовираженні.

Найчастіше самвидав користується попитом у молодих митців, оскільки він допомагає їм вийти на культурну арену та залучити увагу людей до творчих проєктів. Крім того, він є платформою для вираження незалежної точки зору, що суттєво відрізняє його від видань, створених на державне замовлення.

Митці, які використовують такий формат, співпрацюють та підтримують один одного, створюючи мережі взаємодопомоги та обміну ідеями. Це формує нові культурні середовища, де цінується індивідуальність та творчість, а не комерційний успіх чи відповідність певним стандартам. Така «самвидавнича» діяльність не тільки збагачує культурний простір, але й сприяє формуванню більш відкритого, творчого суспільства.

Прикладом такого видання слугує книга «Contemporary Ukrainian Crafts», що була видана у 2024 році. Вона висвітлює тему народних промислів та розповідає про самобутні українські ремесла, які мають тисячолітню історію. Крім цього, автори порушують питання пошуку свого призначення та показують, як люди знаходять себе саме в прикладній творчості [20].

Отже, можна дійти висновку, що незважаючи на брак спеціалізованої журнальної періодики тема народного мистецтва, зокрема традиційних ремесел, все ж знаходить своє відображення на сторінках різноманітних культурологічних онлайн-видань та самвидавів. Це вказує на те, що інтерес до української творчості та традицій залишається живим, а способи висвітлення та поширення цієї теми просто адаптуються до сучасних реалій.

1.2. Обґрунтування проєкту

Журнал про українську автентику «Вінницькі ремесла» є надзвичайно актуальним та важливим у контексті сучасного інформаційного ринку, де відчувається брак видань, присвячених місцевим культурним традиціям та мистецтву. Сьогодні, на тлі зростаючого інтересу до етнічних та культурних цінностей, існує значний попит на матеріали про національні особливості.

Видання «Вінницькі ремесла» вирізнятиметься своєю вузькою спеціалізацією, адже воно висвітлюватиме промисли конкретного регіону. Журнал покликаний популяризувати традиційні ремесла Вінниччини та розповісти про сучасних митців народного прикладного мистецтва.

Проект може слугувати платформою для місцевих майстрів, яка дозволить їм ділитися своїми знаннями, історіями та техніками. Крім того, видання дозволяє підвищити туристичний потенціал, а також надає можливості для просування місцевих талантів на національному рівні.

1.3. Мета роботи

Метою кваліфікаційної роботи є відродження, збереження та поширення традиційних промислів. Журнал покликаний популяризувати прадавні ремесла Вінниччини та розповісти про сучасних митців народного прикладного мистецтва.

1.4. Джерела фактів

Задля забезпечення історичної бази в творчій роботі було використано наукову працю Оксани Ющенко «Народні промисли та ремесла Поділля: історико- етнографічні дослідження краю XIX–XX століття».

1.5. Технічні і програмні засоби

Для створення журналу «Вінницькі ремесла» було використано персональний фотоапарат «Canon PowerShot S3 IS»; мобільний телефон «Apple iPhone 12»; ноутбук «Acer»; програму для верстки та макетування «Adobe InDesign» версії 2020 v15.1.3.

«Canon PowerShot S3 IS» – це цифрова камера з широким спектром можливостей для керування зйомкою, що дозволяє отримувати якісні знімки

початківцям та досвідченим фотографам. Камера забезпечує високу якість зображень та відео, а також пропонує великий набір функцій для творчого самовираження. Фотоапарат пропонує зручний інтерфейс користувача зі зрозумілим меню, що спрощує налаштування та керування зйомкою. Крім того, наявність різних фільтрів та ефектів дозволяє легко додавати творчі елементи до фотографій безпосередньо під час зйомки.

«Adobe InDesign» – це професійне програмне забезпечення для верстки та дизайну різноманітних видань. Це інструмент для креативної роботи з текстом, зображеннями та графікою, який дозволяє створювати складні документи з великою кількістю сторінок. Завдяки широким можливостям налаштування макетів, стилів тексту та інтеграції з іншими продуктами Adobe (Photoshop та Illustrator) InDesign стає незамінним для видавців, дизайнерів та маркетологів. Програма підтримує роботу з багатосторінковими документами, що робить її ідеальною для створення книг, журналів, газет, каталогів та інших друкованих матеріалів. Вбудовані інструменти для роботи з текстом дозволяють легко керувати шрифтами, розміром, інтервалами та стилями, забезпечуючи професійний вигляд публікацій.

1.6. Сфера застосування

Насамперед журнал може використовуватись як матеріал для студентів, викладачів та дослідників у галузі мистецтвознавства, історії, етнографії та навіть археології. Видання є важливим інструментом для розвитку туризму, оскільки воно є джерелом інформації про унікальні місцеві ремесла, майстрів і культурні заходи, що привертають увагу до Вінниччини як до розвиненого туристичного регіону. Крім того, журнал також може слугувати платформою для співпраці та обміну досвідом між митцями, що сприятиме їхньому професійному розвитку.

СПЕЦИФІКАЦІЯ ЖУРНАЛУ ПРО УКРАЇНСЬКУ АВТЕНТИКУ «ВІННИЦЬКІ РЕМЕСЛА»

2.1. Структура роботи

«Вінницькі ремесла» – це творчий проєкт про українську автентичну у вигляді журналу, що розповідає про традиційні ремесла Вінниччини та про те, як вони адаптуються до викликів сучасності. Видання містить інтерв'ю з митцями, фотографії їхніх виробів та творчих процесів.

Завдяки журналу читачі можуть дізнатися про техніки та матеріали, що використовуються в процесі створення унікальних виробів, а також про інновації, які допомагають ремеслам залишатися актуальними в сучасному світі.

Особливу увагу у виданні присвячено молодим майстрам, які впроваджують нові підходи та сучасний дизайн, зберігаючи при цьому традиційні методи роботи.

Журнал складається з шести розділів:

- З історії подільського ремісництва. Це розділ, що містить короткі історичні відомості про народні промисли Поділля. В ньому висвітлено інформацію про найпопулярніші ремесла цього краю у XX столітті, а також розкрито проблеми, з якими зіштовхувались тогочасні ремісники;
- Килимарство. Оксана Лукомська. Розділ розповідає про майстриню килимової вишивки, яка відроджує та популяризує прадавнє мистецтво. В інтерв'ю описано процес створення килимів, техніки вишивки та основні мотиви, що прослідковуються в її роботах;
- Ткацтво. Людмила Лисенко. Ця частина знайомить читача з ткалею, яка розповідає про власне бачення цього мистецтва та про те, наскільки корисним воно може бути сьогодні;

- Гончарство. Михайло Діденко, Даша Горобець. Розділ включає в себе історії двох майстрів кераміки, які діляться секретами ремесла та особливостями створення унікальних виробів;
- Писанкарство. Олеся Стоян. В цій частині журналу дізнаємося про майстриню, яка розповідає про сучасні інтерпретації та способи збереження і популяризації мистецтва писанкарства;
- Ювелірна справа. Олена Михайлова. У розділі йдеться про осучаснення старовинних жіночих прикрас, а також висвітлюються проблеми збереження національного спадку.

2.2. Обсяг видання

Обсяг журналу «Вінницькі ремесла» становить 64 сторінки.

2.3. Дизайн та верстка

Вишивка – один із найвпізнаваніших елементів українського ремесла. Вона ж різнобічно використовувалася під час створення журналу «Вінницькі ремесла».

Особливістю подільської вишивки, що характерна для Вінницької області, є домінуючий чорний колір, що виділяється на тлі білого полотна. Тому, чорний і білий переважають у виданні як кольори тексту та фону. Вишивка та орнаменти також часто використовуються як елементи дизайну на сторінках журналу.

Окрім цього, видання розповідає і про інші види українських ремесел, від найдавніших до сьогодення: ткацтво, килимарство, гончарство, писанкарство та ювелірна справа. Звідси ж акценти бежевих і червоних кольорів. Майстрині та майстри так чи інакше застосують їх у своїх виробках, додаючи кольорову вовну чи пігменти до фарби; це колір глини, ще неопаленої вази чи свистунця.

Шрифти у журналі мають засічки і характеризуються звичайною шириною, висотою і контрастністю. Вони мають маленькі декоративні штрихи, які схожі на сліди пера. Такому стилю притаманна візуальна легкість і висока читабельність. Саме цей тип шрифтів використовується в друкованій періодиці.

Важливим елементом також є формат. Виразна квадратна форма чудово підходить для ілюстративного видання. Вона надає естетичної привабливості, що дозволяє журналу виконувати не тільки інформаційну, а й декоративну функцію. Це видання може слугувати хорошим подарунком для зацікавлених у темі ремісництва чи для колекціонерів регіональної літератури.

2.4. Ідейно-смісловий задум

Ідейно-смісловий задум журналу «Вінницькі ремесла» полягає в інформуванні, збереженні та просуванні традиційних ремесел Вінниччини через висвітлення їх унікальності, краси та таланту майстрів. Крім того, видання спрямоване на підтримку місцевих митців, на створення сприятливої атмосфери для творчого розвитку та поширення їхньої продукції серед широкої аудиторії.

2.5. Специфіка аудиторії

Журнал про українську автентіку є важливим культурним виданням, яке привертає увагу різноманітної аудиторії. Насамперед він є джерелом інформації для жителів Вінниці та області, які хочуть краще пізнати своє коріння та дізнатись про місцевих майстрів. Наступною групою споживачів є самі ремісники. Для них видання може слугувати не лише майданчиком для популяризації їхньої творчості, а й місцем, де можна обмінюватись досвідом та переглядати роботи колег. Третім сегментом аудиторії є поціновувачі мистецтва та колекціонери, для яких журнал є джерелом натхнення та естетичного задоволення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутенко В. Візуальний стиль журналу як важлива складова ідентифікації видання. *Культура і сучасність*. 2018. С. 227-231. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.1.2018.148290> (дата звернення: 22.04.2024).
2. Василик Л. Літературно-художні видання у контексті сучасних суспільно-культурних тенденцій. *Поліграфія і видавнича справа*. 2008. С. 22-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2008_2_6 (дата звернення: 16.04.2024).
3. Глушко М. Мистецькі журнали в сучасній Україні: особливості контенту. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2016. С. 47-57.
4. Гребенюк А. До типології журнальних видань. Інститут журналістики. 2011. С. 163-166.
5. Задорожнюк, А. Міські ремісники Поділля наприкінці XVIII–у 30-х рр. XIX ст. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки*. 2016. URL: <http://philosophy.chdu.edu.ua/index.php/2309-8074/article/view/98088> (дата звернення: 25.03.2024).
6. Кобишева В. С. Проблеми типології українських періодичних видань // *Наукові записки Інституту журналістики*. 2006. Т. 25. С. 132–136.
7. Кунц Т. Культурологічні видання України: тенденції розвитку // Publishing House «Baltija Publishing». 2022. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/194/5394/11289-1> (дата звернення: 11.04.2024).
8. Липка О. Мистецький проект як засіб популяризації мистецтва. *Культурологічний альманах*. С. 87-89.
9. Литвинчук Н. Сучасні форми збереження й популяризації традиційних промислів та ремесел Сумщини. *Наукові праці історичного факультету*

- Запорізького національного університету. 2014. № 41. С. 350-356. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/2014_41_65 (дата звернення: 12.03.2024).
10. Локальна історія. URL: <http://surl.li/tipgf> (дата звернення: 08.04.2024).
11. Мазур Ю., Рожило М. Журнал про сучасне візуальне мистецтво: ризик втратити українського митця. Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи. Луцьк. 2013. № 3 (3). С. 70-73. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/8953> (дата звернення: 03.04.2024).
12. Мельничук Л. Гончарство Вінниччини: минуле і сьогодення. *Народне мистецтво*. 2002. № 3. С. 170–171.
13. Мельничук Л. Гончарство Поділля XIX–початку XX століття: історіографія проблеми. Етнічна історія народів Європи. 2002. Вип. 13. С. 22-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2002_13_7 (дата звернення: 02.04.2024).
14. Монич Л. Особливості жанрового контенту сучасних літературно-художніх журналів України. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. № 1027. 2012. URL: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/monych.pdf (дата звернення: 13.04.2024).
15. Подоляка Н., Швачко О. Сучасний самвидав, зін-видання як спосіб самовираження та комунікації. Інтегровані комунікації. 2020. Вип. 9. С. 22-27. URL: <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2020.1.3> (дата звернення: 05.04.2024).
16. Сауляк Б. Народні промисли та ремесла українців як складова креативних індустрій. Народна творчість та етнологія. 2019. Вип. 4. С. 95–100. URL: <https://doi.org/10.15407/nte2019.04.095> (дата звернення: 16.03.2024).
17. Тимошик М. Журнал «Українська культура» відроджено. Український інформаційний простір. Київ, 2020. С. 194-197. URL:

- <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/download/219868/219647> (дата звернення: 05.04.2024).
18. Фіялка С. Тематико-типологічна структура сучасних мистецтвознавчих журнальних видань. Наукові записки Інституту журналістики. 2013. С. 110-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013 (дата звернення: 17.05.2024).
19. Ющенко О. Народні промисли та ремесла Поділля: історико-етнографічні дослідження краю XIX–XX ст. Народна творчість та етнографія. 2008.
20. Contemporary Ukrainian Crafts. URL: <https://www.creativepublishing.com.ua/product/contemporary-ukrainian-crafts/> (дата звернення: 02.04.2024).

МАКЕТ ЖУРНАЛУ «ВІННИЦЬКІ РЕМЕСЛА»

 ЗМІСТ

З ІСТОРІЇ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕМІСНИЦТВА	4
КИЛИМАРСТВО	
Оксана Лукомська	7
ТКАЦТВО	
Людмила Лисенко	15
ГОНЧАРСТВО	
Михайло Діденко	23
Даша Горобець	31
ПИСАНКАРСТВО	
Олеся Стоян	45
ЮВЕЛІРНА СПРАВА	
Олена Михайлова	55

СВІТ СУЧАСНИХ РЕМЕСЕЛ — СВІТ, ДЕ ТРАДИЦІЯ
ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ З ІННОВАЦІЯМИ, А РУКИ МАЙСТРІВ
ТВОРЯТЬ ЧУДЕСА, ЩО ВРАЖАЮТЬ УЯВУ.

З ІСТОРІЇ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕМІСНИЦТВА

Подільська земля здавна обдарована багатим скарбом традиційного мистецтва, що сягає глибин давнини. Тут з вогню народжувались неповторні шедеври кераміки, фактурного скла, застигло у найвигадливіших формах, та гартованого металу, що покійрно піддавався руці майстра.

Вінниччина відома традиційними прадавніми ремеслами, які мали велике значення для життя і культури місцевого населення.

Перші відомості про народні промисли Поділля зафіксовано в подорожніх нотатках іноземців XVII-XVIII століть. Однак визначити, якими саме ремеслами славився цей регіон вдалося лише у 1912 році, коли волосним правлінням та сільським старостам було розіслано опитувальні листи. Так вийшло встановити, що найпопулярнішими промислами Подільської губернії були: гончарство, ткацтво,

килимарство, народна вишивка, кушнірство, шевство (або чоботарство) та вичинка шкіри.

Як і будь-які інші народні проляви, українські ремесла постійно зазнавали ідеологічних втручань та впливів влади. Особливо відчутно — в часи СРСР. Тоді тоталітарний режим нещадно вичерпував працю ремісників на підприємствах, які мали на меті лише масове виробництво та збут виробів.

Протягом XX століття радянська влада систематично приймала постанови, які б сприяли нарощуванню фабрик та збільшенню об'ємів виробництва. Окремі ухвали носили особливий характер: вони зобов'язували ремісників до виготовлення сувенірів, які відображали революційні і бойові події Другої світової війни, а також висвітлювали життя і діяльність вождів.

Диктатура радянської системи вимагала від ремісників підпорядкування, сковуюючи їх прагнення до національного самовираження та креативності. Однак навіть в сталевих кліцях тоталітарної машини українцям вдалося зберегти код культурної та духовної ідентичності. Їхня стійкість і віра у власні традиції пройшли випробування часом, нагадуючи про незламність духу та велич народного надбання, яке є невід'ємною частиною історії.

КИЛИМАРСТВО

ОКСАНА ЛУКОМСЬКА

Нашу подорож ми розпочинаємо з майстерні Оксани Лукомської, місця, де нитки переплітаються зі старовинним духом традиції, утворюючи задовані петлі часу від минулих до сьогодення.

Оксана — килимарниця із села Березина, що в трьох кілометрах від Вінниці. Кожен її килим — це не лише витвір мистецтва, але й жива спадщина, що нагадує нам про давні традиції, культурне багатство і мудрість минулих епох. Тож ми маємо унікальну можливість дізнатися більше про цю старовину та захоплюючу справу разом з майстриною, яка ділиться своїм досвідом, творчим процесом та власним баченням цього мистецтва.

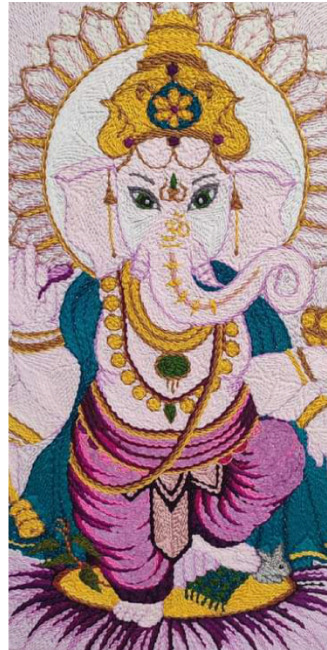
Які теми чи мотиви Вас найбільше надихають?

Для мене важливо, щоб мій килим був змістовним в принципі. Я звертаюся до найдавніших знань, які є на землі, незалежно від сучасних релігій. В своїй творчості я спираюся на стародавні відомості про зорі, сузір'я та стихії. Саме такі знання для мене є найбільш істинними, незангажованими і чистими, без наплення будь-якої філософії людей. На своїх килимах я зображаю символи або, по-сучасному кажучи, архетипи.

Зазвичай, коли я починаю робити килим, ми із замовником обговорюємо те, що саме б він хотів на ньому бачити, які особисті якості підсилити завдяки виробу. Тоді я вивчаю

цю людину за слов'янським гороскопом, який містить 16 знаків. Вони називаються чертогами і залежать від дати народження. Завдяки ним я визначаю те, які слов'янські боги є покровителями цього чертога, або які архетипи колективної несвідомої психіки ним відповідають. Після цього я зображаю на килимі символіку, яка характеризує саме цього бога.

Килим може бути створений для однієї людини як оберіг, або ж як цілий сімейний герб, де я зображаю родинне дерево зі всіма членами цієї сім'ї.

У вишивці є вже готові імена, зашифровані у чотирихвильчастку квітку. Якщо людина має слов'янське ім'я, то я за бажанням вишиваю його на килимі звичайним хрестиком. Якщо ж людина називається іменем не слов'янського походження, то є зашифровка літер. З них я сама вибудовую таку квітку і коду в ній це ім'я.

Які символи відтворюєте у своїх виробках?

Я працюю з дохристиянськими символами, але іноді в мене замовляють килими люди інших вірувань, наприклад, буддисти. Однак їхня стародавня символіка майже нічим не відрізняється від нашої. Можна сказати, що в них спільне коріння. Під час виконання килимів на тему індуїзму чи буддизму я помічаю, що по суті вони відрізняються тільки зображеннями. Прикладом слугує те, що буддиська мандала — це наша слов'янська квітка життя.

ЯК ДОВГО ЗАЗВИЧАЙ ТРИВАЄ ПРОЦЕС ВИГОТОВЛЕННЯ ОДНОГО КИЛИМУ?

Майстер, який вчив мене килимарству, здатний виконати килим за два дні. Аби довести собі, що я гідний учень свого вчителя, я також зробила це за два дні. Однак зрозуміла, що така швидкість того не варта, тому що це важка фізична праця. Я працюю 5-6 годин на день. Так, щоб можна було пити каву, спілкуватись про це в соціальних мережах, отримувати зворотній зв'язок від моїх читачів і щоб завтра знову хотілося повертатись до цієї роботи. Тому виготовлення одного килиму займає в мене в середньому десять днів.

ЯКІ МАТЕРІАЛИ І ТЕХНІКИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ У СВОЇЙ РОБОТІ?

Це старовинна набивна килимова вишивка. За основу килима я беру мішковину, і працюю в'язальними нитками, які складаються із шерсті та акрилу.

ЧИ СПРИЯЄ ВАШЕ МИСТЕЦТВО УТРИМАННЮ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО КИЛИМАРСТВА?

Однозначно сприяє. Я планую організувати виставку, в якій нестиму ідею трипільства, але набагато глибшого ніж те, яке нам дозволено було мати. Я хочу, щоб уся ця основоположна культура була присутня в моїй колекції, яка буде створена не лише в одній кольоровій гамі, а й втілюватиме єдину ідею. Дуже змістовну та глибоку, якою і є наша справжня історія.

“ІІ МАЙСТЕРНЯ - ЦЕ МІСЦЕ, ДЕ НИТКИ ПЕРЕПЛІТАЮТЬСЯ
ЗІ СТАРОВИННИМ ДУХОМ ТРАДИЦІЙ, УТВОРЮЮЧИ
ЗАКODOBАНІ ПЕТЛІ ЧАСУ ВІД МИНУВШИНИ ДО
СЬОГОДЕННЯ”

Людмила Лисенко

У світі, де виробництво стає все більш автоматизованим, зустріч з майстром ручного ремесла — це вкрай цінна та ексклюзивна можливість, що відкриває перед нами цікаві деталі та унікальний процес. Розширити горизонти народної творчості нам допоможе Людмила Лисенко — ткаля, в руках якої нитки стають мовчазними посередниками між уявою та реальністю. В її майстерні, здається, можна знайти усе — від найменших ткацьких верстатів до старовинної прядки, де не одне десятиліття снувалися нитки.

«Потяг до ткацтва в мене виник давно, років 8-10 тому. Однак тоді межею цієї цікавості було колекціонування різних речей: станків, рамок тощо, — розповідає Людмила. — Але з початком повномасштабного вторгнення, в мене відбулась переоцінка цінностей. Я зрозуміла, що можу ніколи не скористатись цими верстатами. Я пішла з роботи та пірнула у ткацтво та майстер-класи».

ЧОМУ САМЕ ТКАЦТВО?

В школі нас цьому не навчали. Тоді я вважала це чимось архаїчним. Але зараз ми популяризуємо це мистецтво і показуємо, що воно на ряду з в'язанням і будь-яким іншим прикладним рукоділлям. Ткані вироби можуть бути в кожному домі, це дуже екологічно.

ЯКІ МАТЕРІАЛИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ?

Використовуємо дві нитки — нитки основи, які можуть складатися з бавовни, льону чи конопель, а ткати вже можна вовною, наприклад. Вироби, які можна створити, розмаїті — від книжкових закладок та браслетів до ранерів та килимів.

ЯК СТАВИТЕСЬ ДО ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІКИ?

Символів існує безліч. Однак туди я навіть не поринаю. Бо інакше ти не зможеш творити, певним чином тобою будуть керувати усі ці знання. Тому я свідомо поки цього уникаю. Я ціную ткацтво за той момент, коли ти можеш «відключитися». Ти не думаєш, просто працюєш руками. І люди, які приходять на майстер-класи, також це відмічають. Можливо, коли ми будемо в інших обставинах, нам захочеться продукувати свої дії. Але зараз все йде від бажання, процес інтуїтивний. Я беру від ткацтва відпочинок, релакс. Як на мене, перенасичення символами зараз не на часі.

ЧИ НЕСЕ ВАША ТВОРЧИСТЬ ЯКИЙСЬ МЕСЕДЖ?

В нашій роботі важливе місце посідає екоскладовка. Ми намагаємось змінити мислення людей в сторону того, що є багато речей, які можна використовувати повторно. Ми навіть проводимо майстер-класи, щоб люди інакше подивились на ресурс.

18

19

20

21

“ТКАНІ ВИРОБИ МОЖУТЬ БУТИ В КОЖНОМУ ДОМІ, ЦЕ ДУЖЕ ЕКОЛОГІЧНО”

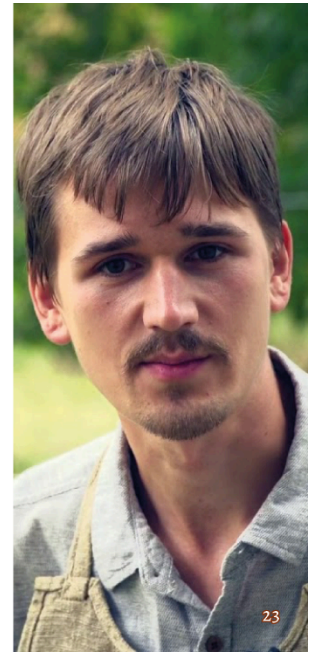
ГОНЧАРСТВО

Михайло Діденко

Гончарство — це мистецтво, що перетинає вікові межі та зберігає дух минулих епох у кожній глиняній формі. Ця давня техніка не лише створює предмети побутового вжитку, але і відтворює в собі культурну спадщину та традиції різних народів. В руках гончара відроджується давній зв'язок з природою та землею, а кожен виріб стає своєрідним відображенням національної ідентичності.

Таємниці народного промислу нам розкриє відомий віницький майстер кераміки Михайло Діденко. Він є активним учасником всеукраїнських, міських та обласних виставок і конкурсів. Його творчий доробок налічує більше 500 робіт, а за працелюбність та творчу винахідливість Михайло двічі отримував стипендію Президента України для молодих майстрів народного мистецтва (2015 і 2018).

Його руки немов живуть у власному ритмі, а кожен оберт гончарного колеса — це новий виток історії, що кодує в собі частку душі майстра.

23

ЯКІ МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ НАЙЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЄТЕ У СВОЇЙ РОБОТІ?

В роботі я використовую нашу місцеву глину — літинську (там є невеликий цех, де її виготовляють). Працював я і з глиною зі Слов'янська. Дехто видобуває її самостійно, однак це дуже трудомісткий процес, тому я купую вже готову. Важливо, щоб матеріал був якісний, це полегшує роботу.

ЯКІ Є ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИГОТОВЛЕННЯ ГОНЧАРНИХ ВИРОБІВ?

Спочатку ліпка, потім виріб обов'язково має висохнути. В мене є спеціальна піч для випалу, оскільки температура обпалу природної глини близько 1000 градусів. Орієнтовно 8 годин виріб знаходиться там. Потім він глазурується (наноситься полив) і ставиться в піч на другий випал, ця глазур плавиться і виходить блискуче склоподібне покриття.

24

ЩО ВАМ ПОДОБАЄТЬСЯ СТВОРЮВАТИ НАЙБІЛЬШЕ? МОЖЛИВО, Є УЛЮБЛЕНА ТЕХНІКА?

Я працюю в народному ключі, оскільки вчився за старовинними зразками подільського гончарства. Використовую традиційні форми народної іграшки, посуду тощо. Однак думаю, що традиція потребує осмислення та осучаснення. Ми дивимось на старі речі і робимо щось подібне, форма може відрізнятись, але по духу воно є продовженням традиційного і стає для глядача цікавішим.

Мені подобається і ручне ліплення (я роблю невеликі скульптури, свищики) і робота на гончарному колі, що дозволяє пришвидшити процес. Водночас ручна ліпка надає виробам більш асиметричний вигляд та автентичності.

25

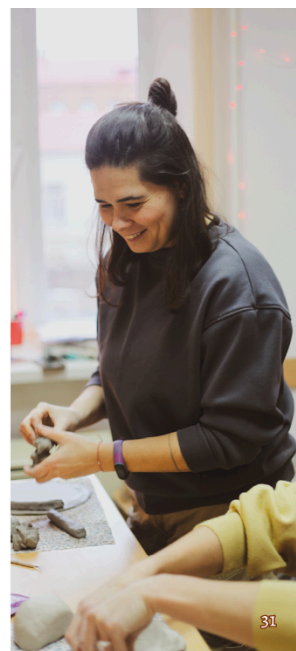
“Гончарство - це мистецтво, що перетинає вікові
межі та зберігає дух минулих епох у кожній
глиняній формі”

ДАША ГОРОБЕЦЬ

Наступною двері у свою майстерню відчиняє керамістка Даша Горобець. Сама ж майстриня називає це своїм «місцем сили».

«Із глиною у мене була любов із першого погляду. Одного разу я купила собі шматок, щоб спробувати поліпити, і відтоді не можу зупинитися, — розповідає Даша. — Але перші кроки я робила на майстер-класах у Юлі Гушул, і дуже вдячна їй та Михайлу Діденку за те, що вони познайомили мене із цим мистецтвом».

ЯКІ МАТЕРІАЛИ ВИ НАЙЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЄТЕ У СВОЇЙ РОБОТІ?

Моя улюблена глина — червона зі Слов'янська. Бона масна і пластична, дуже приємна в роботі.

Слов'янськ — місто на сході України, що пройшло окупацію, а під час повномасштабного вторгнення зазнало значних руйнувань. Звісно, керамічне виробництво у місті теж змінилося. Глина, що до війни була матеріалом для керамістів не лише в Україні а й за кордоном, на певний період стала дефіцитною.

Створювати вироби із цього матеріалу зараз — справжня розкіш і честь.

Для мене це ще й дуже символічний матеріал. Слов'янська глина — частина української землі, яка пройшовши загартування вогнем (у печі), стає твердою та міцною. Така робота для мене як медитація чи афірмація, що нагадує мені про нашу силу та міць.

ЯКІ ТЕМИ ВАС НАЙБІЛЬШЕ ПРИВАБЛЯЮТЬ?

Мені подобається робити щось, що має символізм. Наприклад, відтворювати речі, які були для наших предків не просто предметами побуту, а свого роду носіями змісту. Як, наприклад, різдвяний свічник-триїця, що був побутовим аналогом церковного трикирія та родичем тризуба. У радянські часи такі свічники були заборонені, і це дає розуміння того, що це була не просто підставка для свічок (бо який сенс забороняти такі речі), це був предмет, наповнений змістом, портал для зв'язку із поколіннями, що жили до нас, носії нашого коду нації.

Створюючи такий свічник зараз, відчуваю зв'язок зі своїм корінням, ніби ставлю на місце зниклий шматочок пазлу. Думаю, люди, які приходять до мене на майстер-класи, відчувають щось схоже.

ЧИ МАЄТЕ ВЛАСНІ ПІДХОДИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЄТЕ ПРИ СТВОРЕННІ РОБІТ?

Керамічна майстерність має вже доволі багатий спадок, тож я поки вивчаю та досліджую техніки, якими користуються «колеті по цеху» в усьому світі. Однак є одна методологія, яку мені хотілось би колись випробувати.

В кераміці є таке поняття як «золена полива». Це значить, що для досягнення глянцевого блискучого ефекту на поверхні глини використовують суміш на основі золи. Різні породи дерева дають різні ефекти для цього покриття. І от я задумалась про те, що золу можна отримати не лише від спалювання дерева, але й від спалювання людини в крематорії, наприклад.

Справа в тому, що мені не подобається сам по собі концепт поховання людей у землі. Тут, як на мене, багато мінуєв — і для екології (забруднення ґрунтових вод, збільшення території цвинтарів), і для родини (прив'язка до одного місця, купівля землі, необхідність доглядати могилу).

34

Коли тіло померлого спалюють у крематорії, попіл зберігається у колумбарії — спеціальному приміщенні, де стоять урни із прахом.

А я уявляю собі цвинтар як «музей» невеличких керамічних фігурок, віритих золянню поливою, виготовленою на основі попелу людини.

Таких фігурок може бути декілька. Наприклад, одна для колумбарію, куди може прийти будь-хто, хто хоче згадати померлого, а якісь фігурки можуть зберігатися вдома, їх можна брати з собою у подорожі чи під час переїзду і т.д. Я розумію, що ця ідея трохи дивна, але мені насправді було б цікаво попрацювати у цьому напрямку.

ЯКІ ТЕХНІКИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ?

Я люблю традиційні техніки, як-от риттування, молочіння, пощечня, вощення. Вони для мене проавтентичність та «шебішник», що надає роботам особливого шарму.

Але я люблю експериментувати і з сучасними техніками та матеріалами. Думаю, найцікавіші мої знахідки очікують мене десь на стику традиції та сучасності.

35

Із традиційних, але не українських технік, мені дуже ймпонує кінцуті або «золота латка». Ця техніка родом із Японії і суть її полягає у тому, що керамічний посуд, який розбився або має щербину, не викидають, а складають як пазл, заповнюючи тріщини золотом. Як на мене, це дуже символічно.

У нас в культурі битий посуд вважається «бракованим», поганою прикметою. Якщо думати про це метафорично, то нічого ідеального у світі не існує, все має свої недоліки, а інколи навіть і зовсім розлітається на друзки. Це може статися не лише із чашкою чи тарілкою, а й з людиною. І тоді дуже терапевтичним мені видається процес відновлення цілісності, підкреслення тріщин, як важливого досвіду та історії.

ЯКИМИ СИМВОЛАМИ ВИ НАДІЛЯЄТЕ СВОЇ ВИРОБИ?

Я люблю створювати символічні речі, такі собі сучасні тотеми чи «божки». Наприклад, у мене є фігурка богині, що тримає на голові кільце. Її суперсила у тому, щоб перетворювати погані думки

36

на бульбашки. І за допомогою цієї фігурки справді можна надувати мильні бульбашки. Це як загадувати бажання на свічки на день народження, але трохи інакше: пригадаєш якусь нав'язливу погану думку, яка тобі докучає, робиш бульбашку, і хлоп — думка не така вже й надокучлива.

Люблю створювати «чайних друзів» — фігурки, з якими можна розділити чайну церемонію. Мені подобається чаювання як ритуал, бо він про сповільнення, заземлення, буття в моменті, турботу про себе, красу. Це саме те, чого нам часто не вистачає в сучасному світі, який постійно пришвидшується.

Чайний друг — асоціація, яку можна собі створити і нею наповнюватись під час церемонії. Наприклад, ведмідь може бути символом сили та спокою. Глоки, що ростуть із голови — символом ідеї, яка хоче вирости у щось більше. Піала у вигляді місяця є символом космосу всередині кожного з нас.

І прекрасно те, що символи, які я закладаю під час створення виробу, необов'язково вичерпні. Кожен, хто має річ з душею (а саме такими я їх вважаю), може закласти у неї свої змісти щоразу, коли користується нею.

37

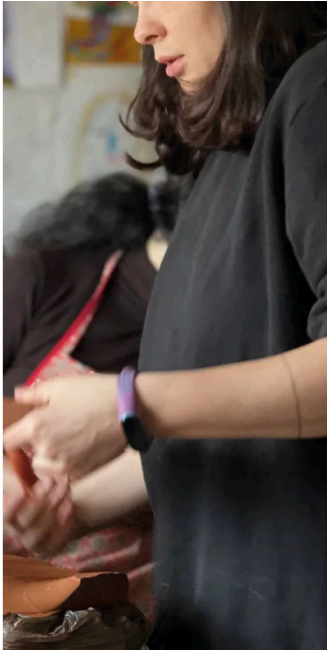
ЧИ БЕРЕТЕ УЧАСТЬ У МАЙСТЕР-КЛАСАХ І ЧОМУ САМЕ НАВЧАЄТЕ?

Я не ставлю собі за мету навчити якимось конкретним технікам. Я будую свої майстер-класи за принципом: ідея, яку людина хоче втілити + пошук інструментів та технік, за допомогою яких цього можна досягти.

Тобто, я можу оголосити про тему МК, наприклад, «Різдвяний свічник», розповісти про традиційні версії, а далі працювати з образами, які виникають в учасників, і допомогати їм втілити їх у життя. У когось це буде вигладжений глазуруваний свічник із розписом, а в когось — вирізаний зі шматка глини, шкарбуний та текстурний. І в цьому для мене закарбування моменту, настрою учасників. Бо коли вони просто опановують техніку — це лише про навички роботи із певними матеріалами, а коли можуть підібрати техніку, яка допоможе висловити те, що зараз всередині — це зовсім інший вайб і символізм.

Окремий вид моєї діяльності — майстер-класи для ветеранської спільноти: захисників та захисниць, їхніх сімей. Це мій спосіб сказати «дякую» за те, що я можу продовжувати жити у своєму місті та займатися улюбленою справою.

42

“КОЖЕН, ХТО МАЄ РІЧ З ДУШЕЮ, МОЖЕ ЗАКЛАДАТИ У НЕЇ СВОЇ ЗМІСТИ ЩОРАЗУ, КОЛИ КОРИСТУЄТЬСЯ НЕЮ”

43

ОЛЕСЯ СТОЯН

«Писанки у нашого народу мають значення до певної міри талісмана», — писав Іван Франко у своїй статті «Pisanki». — Вони є ланкою поміж нашим реальним світом і світом другим — таємничим, міфічним, де живуть люди чи духи, що зветься рахманами» (газета «Kurjer Lwowski», 1893).

В мистецтві писанкарства кожна лінія, кожен візерунок та колір мають своє особливе значення, що відтінює це традиційне українське ремесло як справжнє диво символіки. Писанка — це витончений символ, що зберігає в собі столітні традиції, звичаї та вірування наших предків. Провідницею у цей загадковий світ для нас стане майстриня писанкарства Олеся Стоян.

45

ЩО ПОКЛАЛО ПОЧАТОК ВАШІЙ ТВОРЧОСТІ?

Займатися писанкарством я почала випадково. Незважаючи на те, що в моїй родині була така традиція, я ніколи не брала до рук писачка. Однак в один момент це мистецтво все ж заповнило моє серце.

Родом я з Ямпільщини, наразі працюю головним зберігачем фонду музею образотворчого мистецтва. Ми часто проводимо різноманітні майстер-класи, і під час одного з них, коли я просто допомагала колегам з розписом писанки, мене вперше захопила ця справа.

Культурна спадщина Вінницьчини вражає своєю різноманітністю та багатством. Я навчалася на художньо-графічному факультеті і свою дипломну роботу писала по своєму краю. Вона мала назву «Модель світу мистецтва стародавніх слов'ян Поділля». Я обрала саме наш регіон, тому що тут були дуже великі поселення черняхівської культури, скіфів та сарматів. Мій батько-археолог часто брав участь в розкопках, тому я з дитинства це все бачила та вбирала в себе.

ЯК ВИ ОПАНОВУВАЛИ ЦЕ РЕМЕСЛО?

Я не проходила ніяких майстер-класів у спеціалістів. Практично до всього я доходила сама. Можливо це через те, що боялась якихось повторів, хотіла чогось свого.

ЧИ ТРАПЛЯЮТЬСЯ ЯКІ-НЕБУДЬ ПЕРЕШКОДИ У ВАШІЙ ТВОРЧОСТІ?

Коли почалася війна я не писала пісрок. Це була моя найдовша перерва. Перша моя робота від початку повномасштабного вторгнення була створена тоді, коли я взяла благословення в церкві. На писанці зображено нашу символіку – закривавлену восьмикутну зірку. Для мене це один із найбільш значимих виробів, який я планую віддати у фонд нашого музею.

46

ЧИ ЕКСПЕРИМЕНТУЄТЕ ВИ З НОВИМИ МАТЕРІАЛАМИ АБО ТЕХНІКАМИ?

Я випробувала майже всі техніки, їх поєднання. Крім того, маю і авторські. Єдине, на чому я б зацентувалася – це на ідеї створення прикрас з яйця. Я помітила, що більший інтерес до писанкарства виникає в дорослих людей, ймовірно через те, що в зрілому віці люди більше починають цінувати наші традиції. Я довго думала над тим, як би мені поширити це ще й для молоді, щоб і їх захопити цим мистецтвом.

І я подумала, що якщо всі працюють з епоксидною смолою, заливають квіти і все, що завгодно, то чому б не спробувати залити яйце. Перші спроби були не дуже вдалими, але невдовзі мені вдалося випрацювати необхідну техніку. Варто зрозуміти, що саме яйце – це зародження життя, а всі нанесені на нього символи не випадкові, вони мають свої оберегові значення, свої побажання. На прикрасах я використовую наші традиційні обереги. Крім того, я почала створювати різноманітні брелоки та підвіски в автомобіль. Врешті, люди цим захопились, наразі дуже багато молоді підписано на мою сторінку в Instagram.

ВИ ВПРОВАДЖУЄТЕ СУЧАСНІ ЕЛЕМЕНТИ У СВОЇ РОБОТИ ЧИ ДОТРИМУЄТЕСЬ ВИКЛЮЧНО ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ?

Я не можу відокремити сучасну писанку від традиційної, тому що завдяки сьогочасним баченням та подіям також пишеться історія. Наші предки зображали на писанках свій світогляд, вони писали те, що бачили в той момент. Я думаю, що крім наслідування традицій нам варто вносити власні барви, щоб вони відображали не лише минуле, а й сучасне життя, наші цінності та переживання.

48

49

50

51

ЯК ПИСАНКАРСТВО
ВПЛИВАЄ НА ВАС ТА
ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПРИХОДЯТЬ
НА МАЙСТЕР-КЛАСИ?

Моя близька подруга (медик за фахом) пішла служити добровольцем і ми довго не бачились. Нещодавно вона повернулася і щоб якось її підтримати та трішки реабілітувати я подарувала їй писанку, тому що давно на собі відчула, що вона лікує душу, врівноважує.

Багато хто каже, що під час наших майстер-класів в душі поселяється щось світле. Тому ми проводимо душевну реабілітацію для людей, які хочуть просто відволіктися від всього того жаху, який їм довелося побачити чи пережити. Нещодавно ми провели такий майстер-клас для наших військових, які потрапили на ротацію з передової. Подібне дозволяло ми організовуємо і для дітей-переселенців. Найприємніше з усього – бачити, як палають від щастя їхні очі.

52

“Писанка - це витончений символ, що зберігає в собі столітні традиції, звичаї та вірування наших предків”

53

ОЛЕНА МИХАЙЛОВА

Олена Михайлова — майстриня, що оживляє традиційні українські образи через неперевершені прикраси ручної роботи. Її вироби не лише вражають витонченим виконанням, але й переносять нас у світ колоритних візерунків та символіки, вкоріненої в столітні традиції.

У своїй майстерні, разом з перлами та камінням, Олена нанизує прадавні спогади, що ведуть до витоків національного самовираження.

Одного року, після різдвяних свят, я задумалась над тим, що зовсім не маю спадку від своїх бабусь. Немає якихось фамільних коралів чи баламутів (адже я з Поділля), які б передавались з покоління в покоління і які я могла б одягнути на святкування з родиною. Все, що вони мали, у них забрала радянська влада. Розкуркулила та знищила. І найстрашніше те, що моя історія не виняток.

Сьогодні тисячі українок позбавлені цього спадку. Це не лише втрата матеріальних цінностей, це загинув традицій та звичаїв. Саме тому я захотіла створити щось таке, що б ми могли передавати наступним поколінням.

ЗВІДКИ ЧЕРПАЄТЕ НАТХНЕННЯ?

З відпочинку. Найкраще, коли є час побути наодинці, так приходить натхнення щось творити. Тоді, із запалом в очах, хочеться братись за нові намисти.

**ЧИ НЕСЕТЕ ЗА
ДОПОМОГОЮ СВОЄЇ
ТВОРЧОСТІ ЯКИЙСЬ
МЕСЕДЖ?**

Я хочу показати, що українське означає стильне. Моя мрія полягає в тому, щоб елементи українського одягу були звичними для нас. Щоб це вдягалось не лише на свята і урочистості, а щоб кишеня пасувала до джинсів, коралі одягали під худі, згарди під літній сарафан, а тайстру — замість шоперу. Це все — надбання наших предків, тож ми маємо пам'ятати про матеріальну спадщину, а головне — зберегти її, осучаснити і передати нащадкам.

58

**ЯК СТАВИТЕСЬ ДО
ВИКОРИСТАННЯ
СИМВОЛІВ?**

Знаю, що наші предки вкладали багато магічного в знаки та символи. Коралі та баламути наділяли властивостями захисту від пристрелів, вроків та іншого. Але в своїх намистах я не акцентую на символіці.

**МАЄТЕ ЯКЕСЬ ДЖЕРЕЛО
ІДЕЙ? ЧИ Є ЩОСЬ, ЩО
СЛУГУЄ ПРИКЛАДОМ?**

Загалом це старі фотографії, музейні експонати та «надивленість». Я не копіюю роботи, адже при створенні реплік постає питання етики. Тому я вирішила робити щось своє, брати за основу роботи попередніх майстринь і додавати до них сучасні елементи. Так, щоб це пасувало і під вишиту сорочку, і під футболку.

59

60

61

“ЩОБ ЗБЕРЕГТИ НАШЕ НАДБАННЯ ПОТРІБНО СТЕРТИ
З НЬОГО ПИЛ І ПОКАЗАТИ, ЩО ЦЕ АКТУАЛЬНО ТА
СУЧАСНО, І КОЖЕН МОЖЕ ІНТЕГРУВАТИ ЙОГО В СВОЄ
ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ”

Журнал

ШПАЧИНСЬКА Юлія
Вінницькі ремесла
(українською мовою)

Керівниця проекту Ю. О. Шпачинська
Редакторка Ю. О. Шпачинська
Верстальниця М. О. Драгомерецька

Журнал «Вінницькі ремесла» — це творчий проект, кваліфікаційна
робота на здобуття освітнього рівня бакалавра спеціальності
«Журналістика»

Підписано до друку 21.05.2024. Формат 205×205.
Друк офсетний. Гарнітури «Trebuchet MS», «Alegreya Sans SC»,
«Alegreya SC». Наклад 4 пр. Зам. №1

Адреса редакції: 21034, Вінниця, вул. Олега Антонова 13.
Тел. +380978962672

Віддруковано у «Printto»
вул. Північно-Сирецька, 1-3, Київ, Україна, 04136
www.printto.ua